

УДК 343.8

Назаренко П.Г.¹, Новосьолова А.С.²

¹ канд. юрид. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. Ю-119сп НУ «Запорізька політехніка»

ВИКОНАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПОКАРАНЬ У ДЕЯКИХ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Загальні підходи до виконання кримінальних покарань, вироблені міжнародним співтовариством і закріплені в міжнародних правових актах, що мали істотний вплив як на національні законодавства, так і на практику виконання покарань. При всьому різноманітті національних особливостей, пов'язаних з правовими та культурними традиціями, соціальним, політичним та економічним рівнем різних країн, можна виділити загальні тенденції розвитку сфери виконання кримінальних покарань.

Одним з головних напрямків роботи персоналу в'язниць в Англії та Уельсі, як і в інших західних країнах, є ресоціалізація ув'язненого. Державна програма постійної реабілітації правопорушників (1993) визначає принципи сприяння, що надається правопорушникам та їх сім'ям Тюремній і Виправній службами, а також іншими організаціями. Завдання системи реабілітації – забезпечити ув'язнених всім необхідним для реінтеграції в суспільство і допомогти їм знову влаштувати своє життя і роботу, не повертаючись до правопорушень. Підготовка до звільнення починається на ранніх стадіях

відбування будь-якого тюремного терміну. Зв'язку із зовнішнім світом повинні бути збережені і, по можливості, укріплені протягом відбування вироку за рахунок контактів з родиною і друзями, співробітниками Виправної служби та членами місцевої громади.

В останні роки у Великобританії набув поширення новий вид звільнення від відбування позбавлення волі – домашній арешт з комендантською годиною. Ця схема дозволяє більшості ув'язнених від 18 років і старше, які відбувають термін від трьох місяців до чотирьох років, бути звільненим максимум за два місяці до закінчення терміну вироку і перебувати під електронним контролем в умовах комендантської години або носити спеціальну бирку залишився термін. Ці ув'язнені повинні пройти оцінку представленої загрози, мати адресу для проживання та виконувати вимоги, визначені умовами комендантської години. Під цю схему не підпадають деякі ув'язнені, що скоїли злочини на сексуальному ґрунті. Невиконання умов комендантської години призводить до повернення у в'язницю.

«Перенаселеність» в'язниць в останні роки є однією з найбільш гострих проблем пенітенціарних систем різних країн. Одним із шляхів її вирішення є будівництво нових в'язниць, залучення додаткового персоналу, покращення ресурсного, насамперед фінансового забезпечення тюремної системи. Такі витрати величезні навіть для економічно благополучних держав, тому багато з них були змушені шукати інші способи зменшення чисельності тюремного населення.

Нетрадиційним способом проблему «перенаселеності» в'язниць намагаються вирішити в Швеції, Франції, Німеччині, Бельгії, Голландії, Швейцарії та інших державах. Окремі в'язні, засуджені до позбавлення волі, яким залишається відбувати покарання менше року, або укладені, потенційно не небезпечні для суспільства, переводяться під домашній арешт. До їх руці або нозі прикріплюють мініатюрний радіопередавач. Позбутися від нього практично неможливо, браслет щомиті повідомляє, де знаходиться піднаглядний. Коли засуджений не покидає свою квартиру на відстань більше 30 м або робить спробу позбутися від «електронного наглядача», прилад відразу ж подає сигнал потужному приймачу, пов'язаний з поліцейським або тюремним комп'ютером. Черговий наряд поліції негайно виїжджає але адресою порушника. Будинки засуджені можуть займатися будь-якими справами: браслет водонепроникний і жаростійкий. У Франції деяким ув'язненим дозволяється продовжувати свою трудову діяльність. Поліція в таких випадках прокладає конкретний маршрут від дому до роботи, відхилитися від якого браслет не допустить. По дорозі з роботи на засуджених покладається обов'язок пройти в найближчому відділенні поліції контроль або огляд на предмет алкогольного або іншого сп'яніння. Поліція

має право в будь-який час відвідати засудженого. Засудженим до позбавлення волі з відбуванням на дому дозволяється на годину ходити в магазин за покупками, а у вихідні можуть бути надані дві години вільного часу.

І все ж значне число країн Європи зробили зусилля з ліквідації проблем, пов'язаних з тюремним ув'язненням, за допомогою розвитку покарань, не пов'язаних з ізоляцією від суспільства (альтернативних покарань). Найбільш активно поширюється такий вид кримінального покарання, як громадські роботи. Вони вважаються успішно діючої санкцією, і у багатьох державах займають третє місце в списку альтернатив тюремному ув'язненню після штрафів, відстроченого виконання вироку або пробації.

Таким чином, зазначені загальні тенденції та проблеми, що існують у сфері виконання кримінальних покарань в зарубіжних країнах, схожі з вітчизняними. Тому вивчення досвіду виконання покарань у країнах як далекого, так і ближнього зарубіжжя має не тільки пізнавальне значення, але й практичне: при зваженому підході окремі шляхи вирішення що стоять перед органами виконання покарань проблем можуть бути використані і у вітчизняній законодавчій і правозастосовній практиці.